

Sendt med e-post til postmottak@kud.dep.no

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 20. september 2011

Deres ref. 2011/02036 ME/ME1 EAB:elt

Vedrørende høring: endringer i åndsverkloven – tiltak mot ulovlig fildeling og andre krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett

1. INNLEDNING

Kopinor viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 19. mai 2011 og høringsnotat med forslag til lovendringer. Kopinor ønsker med dette å komme med sine synspunkter.

Vi understreker at de synspunkter som fremkommer nedenfor, står for Kopinors regning. Kopinors medlemsorganisasjoner står ikke nødvendigvis inne for alle synspunktene, og noen av organisasjonene vil inngi egne høringsuttalelser.

Kopinor er enig med departementet i at det er behov for lovendringer for at rettighetshaverne skal kunne håndheve sine rettigheter på en effektiv måte. Kopinor støtter i all hovedsak forslaget som Kulturdepartementet har lagt fram. Vi ser likevel at de nye reglene først og fremst vil være egnet som verktøy for å bekjempe ulovlig fildeling av film og lydopptak ved bruk av Peer-To-Peer-teknologi (P2P) så som BitTorrent, mens reglene passer mindre godt som verktøy mot krenkelser av rettighetene til andre verkstyper eller krenkelser som begås ved bruk av annen type teknologi. Kopinor mener at det er nødvendig å foreta visse justeringer for at reglene også skal være velegnet som verktøy for de rettighetshaverne som Kopinor representerer.

Vi peker også på at rettighetene til de verk som Kopinor representerer (så som tekst, bilder og noter) forvaltes på en noen annen måte enn rettigheter til musikk og film. Det vil være hensiktsmessig for rettighetshaverne å kunne opptre samlet, og Kopinor foreslår derfor at visse rettighetshaverorganisasjoner gis anledning til å ivareta rettighetshavernes interesser etter de nye bestemmelsene.

Når det gjelder teknologien som benyttes i forbindelse med rettighetskrenkelser på internett, har erfaringen vist at teknologien endrer seg, men at krenkelsene består. For noen år siden skjedde opphavsrettskrenkelser av musikk og film typisk ved at eksemplarer av verk uten samtykke fra rettighetshaverne ble lastet opp til ftp-servere, og på denne måten ble gjort tilgjengelig for nedlasting via internett. Denne typen rettighetskrenkelser forekommer i mindre grad i dag. I de senere år har P2P-teknologi i ulike former, f.eks. BitTorrent-teknologi som bl.a. benyttes av Pirate Bay, tatt over som foretrukket teknologi for fildeling av musikk og film.

Pirate Bay og lignende tjenester har i den senere tid vært under hardt press bl.a. fra offentlige myndigheter og rettighetshavere, og det er derfor sannsynlig at krenkelsene i økende grad vil skje ved bruk av annen type teknologi.

Innenfor IT-verdenen er den tradisjonelle modellen med datadrift og datalagring lokalt hos den enkelte bruker i ferd med å bli erstattet av nettbaserte tjenester for lagring av innhold og

MEDELSORGANISASJONER

Den Norske Fagpresses Forening
Den norske Forfatterforening
Den norske Forleggerforening
Forbundet Frie Fotografer
GRAFILL (Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon)
Mediebedriftenes Landsforening

NOPA Norsk forening for komponister og tekstforfattere
Norges Fotografforbund
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
Norsk Journalistlag
Norsk Komponistforening

Norsk kritikerlag
Norsk Musikkforleggerforening
Norsk Oversetterforening
Norsk Redaktørforening
Norsk Revyforfatterforening
Norsk Tidsskriftforening

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
Norske Billedkunstnere
Norske Dramatikeres Forbund
Norske Kunsthåndverkere
Ny Musikk's Komponistgruppe

ADRESSE

Postboks 1663 Vika, 0120 Oslo
Tlf.: 23 10 74 00 Faks: 23 10 74 10
E-post: kopinor@kopinor.no
Bankgiro: 5005.05.79848
Org.nr.: 964250340

www.kopinor.no

drifting av programvare, såkalt Cloud Computing. Man kan ikke se bort fra at denne typen teknologi vil bli benyttet ved framtidige rettighetskrenkelses.

Det er et utbredt fenomen at de verk som Kopinor forvalter, blir lagt ut på "vanlige" nettsider uten rettighetshavers samtykke. Eksempler på dette er nettsider der brukerne legger ut store samlinger av andres sangtekster for lesing på skjerm, utskrift og nedlasting. I den senere tid har opplasting til sosiale medier/blogger også blitt et problem for rettighetshaverne. De verk som Kopinor forvalter er derfor allerede i dag utsatt for betydelige rettighetskrenkelses ved bruk av annen teknologi enn P2P.

Kopinor foreslår på denne bakgrunn at regelverket gjøres mest mulig teknologinøytralt og robust, slik at det vil ramme krenkelses som skjer ved bruk av annen teknologi enn P2P. Reglene bør herunder ramme krenkelses begått ved bruk av nettbaserte tjenester for fillagring og krenkelses som består i at opphavsrettslig beskyttet materiale blir lagt ut på brukernes profiler på sosiale nettmedia og på "vanlige" nettsider.

2. PRESISERING AV "RETTIGHETSHAVER" ETTER §§ 56A TIL 56C

Tilvirker av lydopptak og film har etter åndsverkloven § 45 en enerett til å råde over opptaket og vil derfor kunne utøve de rettigheter som tilkommer "rettighetshaver" etter de foreslåtte bestemmelsene, uten å måtte dokumentere individuelle fullmakter. Utgiverne av de verk som Kopinor forvalter (forlag, tidsskrifter, aviser) har ikke på samme måte selvstendige rettigheter etter åndsverkloven. Vi legger imidlertid til grunn at utgivere som har publisert åndsverk etter avtale med opphavsmennene, f.eks. e-bøker som synes særlig utsatt for rettighetskrenkelses på Internett, vil kunne utøve de rettigheter som tilkommer "rettighetshaver" etter de foreslåtte bestemmelsene på samme måte som en opphavsmann og tilvirker av lydopptak og film. (For lydbøker vil forlaget dessuten ha rettigheter som tilvirker etter åvl. § 45).

Likeledes må en rettighetshaverorganisasjon/forvaltningsorganisasjon kunne opptre som rettighetshaver på vegne av opphavsmenn etter individuell fullmakt.

Når det gjelder ulovlig fildeling eller publisering av mindre verk, men i et stort antall, typisk bilder, sangtekster og kortere artikler, synes de foreslåtte verktøyene å være mindre egnet. For å kunne komme slik ulovlig utnyttelse til livs, mener Kopinor det vil være fornuftig og hensiktsmessig at rettighetshaverne kan opptre samlet. Lovforslaget bør derfor suppleres med en særskilt bestemmelse om at organisasjon som i hht. åvl. § 38a kan inngå avtaler med avtalelisensvirkninger, kan gjøre gjeldende rettighetene som tilkommer rettighetshaverne etter de foreslåtte §§ 56a til 56c, på vegne av rettighetshavere, innenfor det området som organisasjonen representerer.

For å kunne bli godkjent av departementet etter åvl. § 38a er det som kjent et vilkår at organisasjonen på området representerer en vesentlig del av opphavsmennene til verk som brukes i Norge, noe som sikrer representativitet. Man bør imidlertid ikke sette som vilkår at den krenkende bruk er av en slik art at den kunne ha vært klarert ved å inngå avtale med organisasjonen, da ulovlig bruk ofte vil gå ut over rammene for avtalelisensen.

En slik lovbestemmelse vil gi Kopinors medlemsorganisasjoner som representerer opphavsmenn, samt Kopinor selv, en mulighet til å ivareta rettighetene til verk av samme type som organisasjonen forvalter ved avtalelisens, herunder også ikke-medlemmers rettigheter.

Vi understreker for ordens skyld at vi ikke foreslår at organisasjonene skal gis en generell rett til å representere opphavsmennene i saker om krenkelse av rettigheter etter åndsverkloven, men til å opptre på vegne av rettighetshaverne etter §§ 56a til 56c. Vi foreslår for eksempel

ikke at organisasjonene skal gis en generell rett til å kreve erstatning som følge av opphavsrettskrenkelser.

3. FORSLAG TIL PRESISERINGER I § 56B

3.1. Hvem kan pålegg om utlevering rettes mot?

I utkastet til § 56b er det foreslått at pålegg om tilgang til opplysninger kan rettes mot "tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester". Kopinor mener at denne begrensningen innebærer at den kretsen som kan gjøres til gjenstand for pålegg om tilgang til opplysninger, blir for snever.

"Tilbyder" er i ekomloven § 1-5 nr. 14 definert som "enhver fysisk eller juridisk person som tilbyr andre tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste."

"Elektronisk kommunikasjonstjeneste" er i ekomloven § 1-5 nr. 4 definert som "tjeneste som helt eller i det vesentlige omfatter formidling av elektronisk kommunikasjon og som normalt ytes mot vederlag" (vår uth.)

"Elektronisk kommunikasjon" er definert i ekomloven § 1-5 nr. 1 som "overføring av lyd, tekst, bilder eller andre data ved hjelp av elektromagnetiske signaler i fritt rom eller i kabel i et system for signaltransport".

Pålegg om utlevering etter § 56b kan således rettes mot leverandører av internettaksess. Det er imidlertid tvilsomt om tilsvarende pålegg kan rettes mot aktører som tilbyr tjenester som kun utnytter og er avhengig av funksjoner i underliggende elektroniske kommunikasjonstjenester, da disse ikke selv formidler elektronisk kommunikasjon. Det er således usikkert om pålegg om utlevering kan rettes mot leverandører av webhostingtjenester, sosiale nettmedia, nettbasert e-post eller nettbaserte tjenester for fillagring. Kopinor er kjent med at Post- og teletilsynet i et brev til Vest-Finnmark politidistrikt av 1. mars 2011 ga en juridisk uttalelse, der PT konkluderer med at nettsamfunnstjenesten Facebook og e-posttjenesten Hotmail ikke er "elektroniske kommunikasjonstjenester" etter ekomloven.

Ved fildeling ved bruk av P2P-teknologi vil rettighetshaver ofte kunne spore hvilken IP-adresse som filen gjøres tilgjengelig via, og således ønske å rette pålegget om utlevering av kundens identitet mot den internettleverandøren som disponerer denne IP-adressen. Ved rettighetskrenkelser som har skjedd ved bruk av annen teknologi, vil opplysninger om identiteten til den personen som står bak ofte finnes hos en annen leverandør enn aksessleverandøren. Dersom rettighetskrenkelsen består i at et verk ulovlig er lagt ut på en internettside eller delt ulovlig ved bruk av en nettbasert fillagringstjeneste, vil rettighetshaver som regel ønske å rette pålegg om utlevering av identitet mot webhostingleverandøren eller leverandøren av fillagringstjenesten, og ikke mot aksessleverandøren. Det er imidlertid tvilsomt om den foreslåtte bestemmelsen gir hjemmel for dette.

Etter Kopinors oppfatning bør pålegg etter § 56b kunne rettes mot alle som leverer tjenester som formidles elektronisk over avstand etter individuell anmodning, og som besitter informasjon om kundens identitet. Kopinor mener at det er relevant å se hen til ehandelslovens definisjonsapparat når man skal definere hvem pålegg etter § 56b skal kunne rettes mot.

I ehandelsloven § 1 annet ledd er "informasjonssamfunnstjenester" definert som:

- a) enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag og som formidles elektronisk, over avstand og etter individuell anmodning fra en tjenestemottaker, samt

b) enhver tjeneste som består i å gi tilgang til, eller overføre informasjon over, et elektronisk kommunikasjonsnett, eller i å være nettvært for data som leveres av tjenestemottakeren.

Det er særlig tilbydere av informasjonssamfunnstjenester som faller inn under § 1 annet ledd bokstav b) som rettighetshavere vil ha behov for å innhente identitetsinformasjon fra. Bestemmelsen dekker særlig tre typer tilbydere: rene videreformidlere, mellomagrere ("caching") og nettværter ("hosting"). Dette er stort sett de samme leverandørene som faller inn under ansvarsfrihetsreglene i ehandelsloven §§ 16–18.

Kopinor foreslår etter dette at pålegg etter § 56b skal kunne rettes mot tilbyder av tjeneste som består i å gi tilgang til, eller overføre informasjon over, et elektronisk kommunikasjonsnett, eller i å være nettvært for data som leveres av tjenestemottakeren.

3.2. Hvem kan man kreve opplysninger om?

Etter forslaget til § 56b kan rettighetshaver kreve utlevert opplysninger om "innehaver av abonnement". Denne beskrivelsen henger sammen med at hjemmelen i § 56b i praksis kun vil dekke aksessleverandører, der det er naturlig å betegne kundene som "abonnenter". Betegnelsen vil imidlertid være u hensiktsmessig dersom området for § 56b blir utvidet slik som beskrevet over.

Kopinor mener derfor at bestemmelsen må utvides som følge av dette, slik at også opplysninger om identiteten til brukeren av andre typer informasjonssamfunnstjenester bør kunne kreves utlevert i medhold av bestemmelsen. Det er lite naturlig å betegne slike personer som "innehaver av abonnement" / "abonnenter", i stedet bør man benytte et nøytralt uttrykk så som "kunde" eller lignende.

3.3. Vilklårene for utlevering av opplysninger – samtykke fra Post- og teletilsynet

Kopinor mener at det foreslåtte vilkåret i § 56b om at det skal rettes anmodning til Post- og teletilsynet om samtykke til fritak fra taushetsplikten bør sløyfes. Departementet legger i sitt forslag opp til at det uansett er retten som skal foreta den interesseavveining som det legges opp til i § 56b tredje ledd, og at Post- og teletilsynets eventuelle samtykke uansett ikke vil være bindende for retten. Etter Kopinors oppfatning vil det å måtte rette en anmodning til Post- og teletilsynet kun være et forsinkende og kompliserende element i prosessen. Kopinor peker på at en prosess for domstolene med krav om utlevering av informasjon etter § 56b vil være en tidkrevende og kostbar prosess for rettighetshaver, også dersom vilkåret om anmodning til PT sløyfes.

Kopinor foreslår at vilkåret om at det skal rettes anmodning til Post- og teletilsynet erstattes med en generell bestemmelse om at utlevering av informasjon etter § 56b kan skje uhindret av eventuell taushetsplikt etter ekomloven § 2-9.

Dersom vilkåret om anmodning til Post- og teletilsynet sløyfes, må også § 56b tredje ledd omformuleres slik at "hensynet til taushetsplikten" ikke lenger er relevant ved vurderingen av om utlevering skal skje.

I Max Manus-kjennelsen (Rt 2010 s 774) kom Høyesterett til at ulovlig tilgjengeliggjøring av én enkelt spillefilm var tilstrekkelig til å gi rettighetshaver medhold i sin begjæring om tilgang til abonnentens identitet. Vi ber departementet om å presisere at tilgjengeliggjøring av ett enkelt verk som hovedregel skal være tilstrekkelig til å oppfylle vilkåret om utlevering av opplysninger om abonnentens identitet. Det bør videre presiseres at dette gjelder uavhengig av verkstype, slik at tekstbaserte verk som bøker (inkludert e-bøker og lydbøker), fotografier og noter får samme beskyttelse som musikk- og filmverk.

4. FORSLAG TIL PRESISERINGER I § 56C

4.1. Hvem kan pålegg om å hindre tilgang til nettsted rettes mot?

Etter begge de foreslåtte utkast til § 56c kan pålegg om å hindre tilgang til nettsted rettes mot "tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester, som overfører, gir tilgang til eller lagrer innhold". Det framgår av departementets høringsnotat at departementets hensikt er at pålegg etter § 56c skal kunne rettes både mot aksessleverandører og mot leverandører av internettsider (dvs. leverandører av webhostingstjenester). Dette vil i praksis innebære at pålegg etter § 56c vil bli rettet mot (norske) aksessleverandører der nettsiden som inneholder det krenkende materiale er en nettside som befinner seg utenfor norsk jurisdiksjon, mens dersom leverandøren av webhostingstjenester befinner seg innenfor norsk jurisdiksjon, skal rettighetshaver i stedet kunne velge å kreve selve nettsiden slettet.

Ordlyden i lovutkastet trekker i retning av at tjenesten både må være en "elektronisk kommunikasjonstjeneste" og en tjeneste "som overfører, gir tilgang til eller lagrer innhold" for at hjemmelen skal kunne brukes. Vi viser her til det som er sagt over om definisjonen av "elektronisk kommunikasjonstjeneste", og påpeker at det er tvilsomt om tilbyder av webhostingstjenester eller nettbaserte lagringstjenester faller inn under denne definisjonen.

Konsekvensen av bestemmelsen, slik den nå er utformet, er at rettighetshaverne sannsynligvis ikke vil kunne kreve sletting av en norsk nettside som inneholder rettighetskrenkende materiale, fordi leverandøren av webhostingstjenesten ikke er en "tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester", men vil i stedet være henvist til å kreve at norske aksessleverandører sperrer siden. En norsk nettside som inneholder ulovlig materiale vil da kunne være sperret for norske internettabonnenter, mens den fortsatt er tilgjengelig for utenlandske internettabonnenter. Dette er neppe en tilsiktet konsekvens.

Etter Kopinors oppfatning bør hjemmelen utvides tilsvarende det Kopinor foreslår for § 56b, ved at pålegg skal kunne rettes mot alle leverandører av informasjonssamfunnstjenester som faller inn under ehandelsloven § 1 annet ledd bokstav b), ikke kun mot leverandører av "elektronisk kommunikasjonstjeneste".

4.2. Hvem skal ha kompetanse til å gi pålegg?

Kopinor ser at spørsmålet om et nettsted skal sperres eller ikke, i en del tilfeller vil kunne reise kompliserte spørsmål, der bl.a. hensynet til ytringsfriheten må avveies mot hensynet til at rettighetshaver skal kunne håndheve sine rettigheter på en effektiv måte. Kopinors prinsipielle syn er at kompetansen til å foreta slike kompliserte avveininger bør legges til de alminnelige domstoler, noe som bl.a. vil sikre at hensynet til kontradiksjon blir ivaretatt. Domstolsbehandling er imidlertid tidkrevende og kostbar, og det er grunn til å anta at en del saker vil være relativt opplagte, Det kan framstå som unødvendig ressurskrevende å måtte belaste domstolsapparatet også i disse sakene.

Kopinor er derfor av den oppfatning at Medietilsynet bør gis kompetanse til å gi pålegg om sperring, med mulighet for senere overprøving ved domstolene. Kopinor mener imidlertid at denne bestemmelsen bør suppleres slik at rettighetshaveren kan velge å anlegge saken direkte for domstolene, f.eks. når den reiser prinsipielle spørsmål.

4.3. Hva skal kunne sperres?

Kopinor vil påpeke at uttrykket "nettsted" er noe upresist, da det bl.a. er uklart om uttrykket omfatter nettbaserte tjenester for fillagring. Kopinor mener at de tjenester som skal kunne kreves sperret, bør være de samme tjenestene som pålegg om sperring kan rettes mot, dvs. tjenester som faller inn under ehandelsloven § 1 annet ledd bokstav b).

4.4. Vilkåret for sperring

I høringsnotatet framgår det at departementet også ved praktiseringen av § 56c legger opp til at det skal foretas en bred, skjønnsmessig avveining når Medietilsynet (evt. domstolen) skal beslutte om pålegg om sperring skal gis. Kopinor mener at dette er en riktig tilnærming. Kopinor mener imidlertid at dette ikke kommer godt nok til uttrykk i den foreslåtte ordlyden i § 56c, ved at lovens eneste kriterium er at det på nettsiden "i stort omfang" gjøres gjeldende materiale som krenker opphavsrett m.v.

I utkastet til § 56b står det uttrykkelig at det skal foretas en interesseavveining, der man ved beslutningen ser hen til "krenkelsens grovhet, omfang og skadevirkninger". Kopinor mener at en tilsvarende formulering bør inntas i § 56c.

5. KOMMENTAR TIL DEPARTEMENTETS SPØRSMÅL OM VARSELBREV

I høringsnotatet oppfordres høringsinstansene til å framkomme med synspunkter på om man i forbindelse med lovendringene bør ta inn regler om varselbrev, og om hvordan en slik ordning kan utformes.

Kopinor mener at ordningen med varselbrev er god, og mener at departementet allerede ved forestående lovrevisjon bør innføre lovregler om varselbrev. Kopinor mener herunder at ordningen med varselbrev vil være en rimelig og enkel måte for rettighetshaverne til å reagere mot rettighetskrenkelsers av mindre omfang, og at ordningen derfor vil være et egnet virkemiddel for reaksjon mot mindre alvorlige krenkelsers der rettighetshaver ikke ønsker å benytte seg av de tyngre reaksjonene i §§ 56b og 56c.

Hjemmelen til å kreve videresending av varselbrev bør, på samme måte som for §§ 56b og 56c, rette seg mot leverandører som faller inn under ehandelsloven § 1 annet ledd b), ikke bare aksessleverandørene.

Regelen bør utformes slik at rettighetshaverne kan kreve videresending av varselbrev til kunden, dersom rettighetshaver kan sannsynliggjøre at tjenesten er benyttet til handlinger som krenker opphavsrett eller andre rettigheter etter åndsverkloven. Man bør ikke stille krav om at krenkelsen må være av en viss alvorlighetsgrad for at hjemmelen skal kunne benyttes. Enhver sannsynliggjort krenkelse av åndsverkloven bør derfor være tilstrekkelig til å kunne kreve videresending.

Kopinor har merket seg den foreslåtte danske ordningen, der det er forutsatt at det skal skje en registrering av de varselbrev som sendes ut, og der rettighetshaver skal få beskjed dersom det to ganger tidligere er sendt ut varselbrev til den samme mottaker. Kopinor har videre merket seg departementets innsigelser mot ordningen. Kopinor foreslår på denne bakgrunn at det innføres en ordning med varselbrev, men uten at det samtidig innføres en registreringsordning.

Kopinor antar at selve utsendelsen av varselbrev ofte vil kunne resultere i at rettighetskrenkelsen blir stanset. Varselbrev sendt til en innehaver av en nettside eller en profil på et sosialt nettsted som følge av at barn i innehaverens husstand har lagt ut opphavsrettsbeskyttet materiale uten samtykke fra rettighetshaver, vil typisk ha som konsekvens at foreldre griper inn mot barnas ulovlige handlinger på internett. Ved mindre alvorlige krenkelsers eller krenkelsers begått av barn vil rettighetshaver ofte ikke ønske å kreve erstatning, men kun å stanse krenkelsen. Normalt vil erstatningskrav mot krenkelsers av mindre omfang heller ikke være regningssvarende for rettighetshaver.

Varselbrevet vil under denne forutsetning få de tilsiktete virkninger overfor mindre alvorlige krenkelsers, også uten at det knyttes registreringsordninger eller sanksjoner til varselbrevet. Ved alvorlige rettighetskrenkelsers vil rettighetshaverne uansett ønske å iverksette de tyngre

tiltakene som ligger i § 56b eller § 56c, uavhengig av om samme person tidligere har begått krenkelser.

De som ikke lar seg påvirke av varselbrev, vil uansett kunne unndra seg registrering ved å bytte internettleverandør eller ved å overføre internettabonnementet til en annen person i husstanden etter å ha mottatt to varselbrev. Vi antar derfor at varselbrev uansett om det foretas registrering vil være lite egnet som virkemiddel overfor denne gruppen.

Kopinor mener at det kan være et poeng at varselbrev sendes ut av en offentlig myndighet, for eksempel Medietilsynet, både ved at varselbrev fra offentlig myndighet antas å ha større vekt enn varselbrev fra private aktører, og ved at rettighetshaverne da kan rette forespørsel til Medietilsynet om utsending av varselbrev uten at rettighetshaver trenger å bringe på det rene hvilken leverandør (av internettaksess eller andre informasjonssamfunnstjenester) pålegget om videreformidling av varselbrev skal rettes mot.

Kopinor foreslår på denne bakgrunn at det innføres en plikt til videresending av varselbrev, men at det foreløpig ikke foretas noen registrering av hvem som mottar slike brev. Ordningen med varselbrev kan da evalueres i en periode, og dersom ordningen viser seg ikke å være effektiv, kan man ved neste lovrevisjon innføre sanksjoner eller andre former for skjerpelse av ordningen.

6. YTTERLIGERE BEMERKNINGER

Kopinor noterer at departementet arbeider med en helhetlig revisjon av åndsverkloven, høringsnotatet pkt. 1.2.1. Kopinor ønsker å komme med enkelte innspill til dette arbeidet.

Grunn- og videregående skole, samt universitets- og høgskolesektoren, er viktige områder for Kopinor. Kopinor har merket seg at man særlig i skoleverket har sett en betydelig utvikling i de senere år, der moderne teknologi får stadig større plass. Tradisjonell, "analog" klasseromsundervisning med tavle og kritt blir erstattet av elektroniske tavler med fremføring av digitalt materiale, gjerne hentet fra internett.

Ved endringen av åndsverkloven i 2005 ble § 2 endret slik at "offentlig visning" ble begrenset til visning som skjer "uten bruk av tekniske hjelpemidler". Kategorien "offentlig fremføring" ble derved utvidet.

På grunn av lovendringen i 2005 og den teknologiske utvikling har den praktiske betydningen av låneregele i § 21 om offentlig fremføring i undervisning blitt betydelig utvidet de senere år. Bestemmelsen var opprinnelig tenkt som en regel om "direkte, levende" fremføring, men hjemler i dag også fremføring av materiale hentet fra internett eller andre kilder. Intensjonen om at § 21 ikke var ment å hjemle slik fremføring kommer til uttrykk i at § 21 er begrenset slik at den ikke dekker fremføring av filmverk. Etter Kopinors mening er det ingen grunn til at fremføring av tekst eller bilde som ikke er "levende" fremføring skal behandles annerledes enn tilsvarende fremføring av filmverk.

Kopinor foreslår på denne bakgrunn at låneregele i § 21 blir begrenset til å gjelde "direkte, levende" fremføring av offentliggjorte verk.

Andre typer offentlig fremføring enn "direkte, levende" fremføring bør i stedet legges inn under området for avtalelisens, slik at avtale om denne typen offentlig fremføring kan inngås med organisasjon som etter § 38a kan inngå avtaler med avtalelisensvirkninger. Kopinor har et vel utbygd system for å inngå avtaler om eksemplarfremstilling (kopiering) og bruk av åndsverk bl.a. innenfor undervisningssektoren, og det vil derfor ikke innebære ytterligere administrasjon

verken for rettighetshavere eller brukersiden om også offentlig fremføring i undervisning blir lagt inn under området for Kopinors avtalelisens.

Kopinor mener at forholdet mellom fremføring som dekkes av § 21 og bestemmelsen i § 2 om offentlig fremføring bør klargjøres. Det er etter Kopinors mening ingen grunn til at fremføring ved undervisning (i en skoleklasse) skal kunne anses som fremføring innenfor det private område og dermed ikke være omfattet av rettighetshavers enerett etter § 2. Det bør presiseres i loven at fremføring i undervisning er offentlig fremføring, og slik fremføring bør være uttømmende regulert i § 21.

Generelt mener Kopinor at virkeområdene til § 2 (offentlig fremføring, dvs. fremføring utenfor det private området) og § 12 (eksemplarframstilling til privat bruk) bør koordineres bedre.

Kopinor mener videre at åndsverkloven § 12 om adgangen til å fremstille eksemplar til privat bruk bør endres slik at eksemplarframstilling for utdanningsformål samt eksemplarframstilling til såkalt "personlig yrkesmessig bruk" ikke faller inn under området for § 12. Dette gjelder under enhver omstendighet for eksemplarframstilling som kunne ha vært klarert på en enkel måte gjennom avtale med rettighetshaverne.

Kopinor anbefaler i denne forbindelse at departementet også ser på låneregele i § 17 om eksemplarframstilling til bruk for funksjonshemmede. Kopinor er av den oppfatning at framstilling av eksemplar bestemt til bruk for funksjonshemmede bør være uttømmende regulert i § 17.

Eksemplarframstilling til privat bruk gir i hht. åvl. § 12 tredje ledd ikke rett til å la framstillingen utføre ved fremmed hjelp for så vidt gjelder visse verkstyper. Kopinor mener at forbudet mot bruk av "fremmed hjelp" bør utvides slik at den også dekker de verkstyper som Kopinor forvalter for så vidt gjelder digital kopiering. Det er ingen grunn til at de verkstyper som Kopinor forvalter skal ha dårligere beskyttelse enn for eksempel filmverk og musikkverk. Det bør videre presiseres at bruk av elektroniske lagringstjenester er å regne som "fremmed hjelp", slik at for eksempel opplasting til nettsider og nettbaserte lagringstjenester skal regnes som "fremmed hjelp" i relasjon til § 12. Slik opplasting bør etter Kopinors oppfatning ikke kunne skje med mindre den er klarert med rettighetshaver.

Kopinor er kjent med at departementet vurderer å innføre en generell avtalelisensbestemmelse, og vi imøteser et konkret forslag om dette.

Vennlig hilsen
KOPINOR

Yngve Slettholm
administrerende direktør

Hege Døssland
seniorrådgiver